

ՆԱՆՈՒՆ ՆԱՅԱՍԱԿՆԻ ՆԱՆՐԱԳԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՆԱՅԱՍԱԿՆԻ ՆԱՆՐԱԳԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ

Ո Ր Ո Շ Ո Ւ Մ Ը

2012 ԹՎԱԿԱՆԻ ՄԱՅԻՍԻ 6-Ի ՆՏ ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԻ ՄԵԾԱՄԱՍՆԱԿԱՆ ԸՆՏՐԱԿԱՐԳՈՎ ԸՆՏՐՈՒԹՅԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐՈՎ ԹԻՎ 7 ԸՆՏՐԱՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԸՆՏՐԱԿԱՆ ՆԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ 2012 ԹՎԱԿԱՆԻ ՄԱՅԻՍԻ 11-Ի ԹԻՎ 37-Ա ՈՐՈՇՄԱՆ ՆԵՏ ԿԱՊՎԱԾ ՎԵՃԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ԳՈՐԾՈՎ

Քաղ. Երևան

3 հուլիսի 2012թ.

Նայասարանի Նանրապետության սահմանադրական դափարանը՝ կազմով. Գ. Նարոթյունյանի (նախագահող), Կ. Բալայանի, Ֆ. Թոխյանի, Մ. Թովուզյանի (զեկուցող), Ա. Խաչատրյանի, Վ. Նովիաննիսյանի, Ն. Նազարյանի, Ա. Պետրոսյանի, Վ. Պողոսյանի,

համաձայն Նայասարանի Նանրապետության Սահմանադրության 100-րդ հոդվածի 3.1-րդ կետի, 101-րդ հոդվածի 1-ին մասի 9-րդ կետի, «Սահմանադրական դափարանի մասին» Նայասարանի Նանրապետության օրենքի 25 եւ 74-րդ հոդվածների,

դռնբաց նիստում գրավոր ընթացակարգով քննեց «2012 թվականի մայիսի 6-ի ՆՏ Ազգային ժողովի մեծամասնական ընտրակարգով ընտրության արդյունքներով թիվ 7 ընտրափարածքային ընտրական հանձնաժողովի 2012 թվականի մայիսի 11-ի թիվ 37-Ա որոշման հետ կապված վեճի վերաբերյալ» գործը:

Գործի քննության առիթը Նայասարանի Նանրապետության Ազգային ժողովի մեծամասնական ընտրակարգով թիվ 7 ընտրափարածքում պարզամավորի թեկնածու Ն. Փաշինյանի՝ 16.05.2012թ. ՆՏ սահմանադրական դափարան մուտքագրված դիմումն է:

Նայասարանի Նանրապետության սահմանադրական դափարանը՝ 2012թ. մայիսի 21-ի աշխատակարգային նիստում քննարկելով վերոհիշյալ դիմումի ընդունելիության հարցը, որոշում է կայացրել՝ համաձայն «Սահմանադրական դափարանի մասին» ՆՏ օրենքի 31-րդ հոդվածի 3-րդ, 5-րդ մասերի, 74-րդ հոդվածի 4-րդ մասի պահանջների՝ գործն ընդունել քննության եւ գործով որպես պարասխանող կողմ դափարությանը ներգրավել թիվ 7 ընտրափարածքային ընտրական հանձնաժողովին:

Նշված որոշմամբ գործով զեկուցող է նշանակվել ՏՏ սահմանադրական դատարանի անդամ Մ. Թովուզյանը:

Սահմանադրական դատարանում դիմող կողմի՝ Նայասրանի Նանրապետության Ազգային ժողովի մեծամասնական ընտրակարգով թիվ 7 ընտրապարաձքում պարզամավորի թեկնածու Ն. Փաշինյանի ներկայացուցիչն է փաստաբան Վ. Գրիգորյանը, իսկ որպես պարասխանող կողմ ներգրավված՝ թիվ 7 ընտրապարաձքային ընտրական հանձնաժողովի ներկայացուցիչներն են թիվ 7 ընտրապարաձքային ընտրական հանձնաժողովի նախագահ Գ. Սարգսյանը և ՏՏ կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի աշխատակազմի իրավաբանական վարչության պետ Ն. Նովհաննիսյանը:

Սահմանադրական դատարանն իր՝ 2012թ. հունիսի 15-ի ՍԴԱՌ-35 որոշմամբ կասեցրել է «2012 թվականի մայիսի 6-ի ՏՏ Ազգային ժողովի մեծամասնական ընտրակարգով ընտրության արդյունքներով թիվ 7 ընտրապարաձքային ընտրական հանձնաժողովի 2012 թվականի մայիսի 11-ի թիվ 37-Ա որոշման հետ կապված վեճի վերաբերյալ» գործի վարույթը՝ համապարասխան նյութեր ու փեղեկավորություն պահանջելով ՏՏ գլխավոր դատախազությունից, ՏՏ վարչական դատարանից և ՏՏ կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովից: Սահմանադրական դատարանը նաև նկատի է ունեցել, որ «Սահմանադրական դատարանի մասին» ՏՏ օրենքի 56-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն գործի վարույթը կասեցնելը հանգեցնում է հիշյալ օրենքով, սահմանադրական դատարանի կանոնակարգով և սահմանադրական դատարանի որոշումներով սահմանված դատավարական ժամկետների ընթացքի կասեցմանը:

Պահանջված նյութերն սրանալուց հետո՝ սահմանադրական դատարանն իր՝ 2012թ. հունիսի 28-ի ՍԴԱՌ-36 աշխատակարգային որոշմամբ «Սահմանադրական դատարանի մասին» ՏՏ օրենքի 57-րդ հոդվածի հիման վրա որոշել է գործի վարույթը վերսկսել 2012թ. հուլիսի 3-ին:

Ուսումնասիրելով գործով զեկուցողի գրավոր հաղորդումը, կողմերի և նրանց ներկայացուցիչների գրավոր բացատրությունները, գնահատելով դատարանի պահանջով ներկայացված նյութերն ու փեղեկավորությունը, դրանց վերաբերյալ դիմողի ներկայացրած նկատառումները, հետազոտելով դիմումը և գործում առկա մյուս փաստաթղթերը, Նայասրանի Նանրապետության սահմանադրական դատարանը **Պ Ա Ր Զ Ե Ց**.

1. Նայասրանի Նանրապետության Ազգային ժողովի ընտրություններն անցկացվել են 2012 թվականի մայիսի 6-ին՝ Նայասրանի Նանրապետության Սահմանադրության 68-րդ հոդվածում նախատեսված ժամկետում: Ընտրությունների կազմակերպման և անցկացման նպատակով Նայասրանի Նանրապետության ընտրական օրենսգրքի 41-րդ

հողվածով նախապեսված հիմքերով կազմավորվել է թիվ 7 ընտրատարածքային ընտրական հանձնաժողովը: Ընտրատարածքը ներառում է թվով 35 ընտրական տեղամաս:

Թիվ 7 ընտրատարածքում մեծամասնական ընտրակարգով գրանցվել ու քվեաթերթիկներում ընդգրկվել են Ազգային ժողովի պարզամավորի 4 /չորս/ թեկնածու: Ըստ թիվ 7 ընտրատարածքային ընտրական հանձնաժողովի՝ ընտրատարածքում քվեարկության արդյունքների վերաբերյալ արձանագրության՝ ընտրողների ընդհանուր թիվը 59814 է, իսկ քվեարկությանը մասնակցել է 34063 ընտրող: Թեկնածուների օգտին տրված ձայների թիվը 31595 է, որը բաշխվել է հետևյալ կերպ. Ս. Ալեքսանյան՝ 19808, Տ. Գրիգորյան՝ 1262, Վ. Վարդանյան՝ 1088, Ն. Փաշինյան՝ 9437: Անճշտությունների թիվը կազմել է 186:

Թիվ 7 ընտրատարածքային ընտրական հանձնաժողովի 2012թ. մայիսի 11-ի թիվ 37-Ա որոշումով թիվ 7 ընտրատարածքից Նայասարանի Նանրապետության Ազգային ժողովի մեծամասնական ընտրակարգով պարզամավոր է ընտրվել Ս. Ալեքսանյանը:

2. Դիմողը գտնում է, որ անհրաժեշտ է անվավեր ճանաչել «Թիվ 7 ընտրատարածքում Ազգային ժողովի մեծամասնական ընտրակարգով պարզամավոր ընտրվելու մասին» թիվ 7 ընտրատարածքային ընտրական հանձնաժողովի 2012 թվականի մայիսի 11-ի թիվ 37-Ա որոշումը եւ 2012թ. մայիսի 6-ին Նայասարանի Նանրապետության Ազգային ժողովի ընտրություններում թիվ 7 ընտրատարածքում մեծամասնական ընտրակարգով ընտրված պարզամավոր ճանաչել իրեն՝ Նիկոլ Փաշինյանին:

Դիմողը պնդում է, որ ընտրությունների կազմակերպման ընթացքում խախտվել է Ազգային ժողովի մեծամասնական ընտրակարգով ընտրությունների մասնակից թեկնածուների համար հավասար պայմանների ապահովման օրենսդրական պահանջը՝ իր նախընտրական քարոզչությունը խոչընդոտելու ձեռով, ինչպես նաև նախընտրական քարոզչությանը մասնակցել են մի շարք պաշտոնապար անձինք, ինչը համապետելի չէ նրանց իրավասությունների հետ:

Ըստ Դիմողի՝ ընտրությունների կազմակերպման ընթացքում խախտվել է ՆՏ ընտրական օրենսգրքի 18-րդ հոդվածի 7-րդ մասի պահանջը, քանի որ թիվ 7 ընտրատարածքում ՆՏ Ազգային ժողովի մեծամասնական ընտրակարգով պարզամավորության մյուս թեկնածուի անունից ընտրողներին գումար է բաժանվել, եւ տվյալ թեկնածուն անձամբ ընտրողներին խոստացել է անվճար ծառայություններ մատուցել:

Դիմողը պնդում է նաև, որ քվեարկության ընթացքում խախտվել է ՆՏ ընտրական օրենսգրքի 66-րդ հոդվածի 5-րդ մասի պահանջը, քանի որ անձը հաստատող փաստաթղթի դրոշմակնքման համար տեղամասային ընտրական հանձնաժողովներին հափկացված նյութն օգտագործվելուց հետո անհետանում էր օրենքով նախապեսված ժամանակից

ավելի վաղ, ինչը հնարավորություն էր ընձեռում կատարելու կրկնաքվեարկություն: Ըստ 'Դիմողի' կրկնաքվեարկության հնարավորություն է ընձեռել նաև ընտրողների ստորագրած ցուցակների հրապարակման օրենսդրական սահմանափակումը:

Դիմողը 2012թ. ապրիլի 23-ին դիմել է թիվ 7 ընտրատարածքային ընտրական հանձնաժողով՝ թիվ 7 ընտրատարածքում ՏՏ ԱԺ մեծամասնական ընտրակարգով պարզամավորի թեկնածու Ս. Ալեքսանյանի գրանցումն ուժը կորցրած ճանաչելու կապակցությամբ դատարան դիմելու պահանջով, որը մերժվել է թիվ 7 ընտրատարածքային ընտրական հանձնաժողովի 2012թ. ապրիլի 27-ի թիվ 20-Ա որոշմամբ: Նշված որոշումը վերադատության կարգով բողոքարկվել է ՏՏ կենտրոնական ընտրական հանձնաժողով, որը, հիմք ընդունելով «Իրավական ակտերի մասին» ՏՏ օրենքի 74-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետի պահանջները, հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ թիվ 7 ընտրատարածքային ընտրական հանձնաժողովի վերը նշված ակտը հակասում է ավելի բարձր իրավաբանական ուժ ունեցող իրավական ակտին, այն է՝ «Նայասարանի Նանրապետության կենտրոնական, ընտրատարածքային եւ փեղամասային ընտրական հանձնաժողովների կանոնակարգերը ընդունելու մասին» ՏՏ ԿԸՏ-ի 11.08.2011թ. թիվ 55-Ն որոշման 2-րդ հավելվածի 41-րդ կետին, մասնակի բավարարել է դիմում-բողոքը եւ իր՝ 02.05.2012թ. թիվ 228-Ա որոշմամբ անվավեր է ճանաչել թիվ 7 ընտրատարածքային ընտրական հանձնաժողովի վերը նշված թիվ 20-Ա որոշումը, իսկ դիմում-բողոքը մնացած մասով մերժել է: Միաժամանակ, ԿԸՏ-ն պարտավորեցրել է թիվ 7 ընտրատարածքային ընտրական հանձնաժողովին մեկօրյա ժամկետում սահմանված կարգով քննարկել 'Դիմողի' 2012թ. ապրիլի 23-ին ներկայացրած դիմում-բողոքը: 2012թ. մայիսի 3-ին հրավիրված նիստում թիվ 7 ընտրատարածքային ընտրական հանձնաժողովը կրկին քննարկելով 'Դիմողի' դիմում-բողոքը՝ կայացրել է թիվ 25-Ա որոշումը՝ մերժելով դիմողի պահանջը:

Դիմողը 2012թ. մայիսի 4-ին թիվ 7 ընտրատարածքային ընտրական հանձնաժողովի թիվ 25-Ա որոշումը բողոքարկել է ՏՏ կենտրոնական ընտրական հանձնաժողով՝ պահանջելով անվավեր ճանաչել վիճարկված որոշումը: Վերջինս նույն օրը գումարած նիստում կայացրել է թիվ 235-Ա որոշումը՝ մերժելով դիմողի պահանջը:

Դիմողի պահանջի հիմնավորումները եւ պարճառաբանություններն ամփոփ հանգում են հետևյալին.

նախ՝ Դիմողը գրնում է, որ «Թիվ 7 ընտրատարածքում մեծամասնական ընտրակարգով պարզամավորության թեկնածու Սամվել Լիմինդրի Ալեքսանյանի կողմնակիցները խոչընդոտել են Դիմողի նախընտրական քարոզարշավի իրականացմանը» /դիմումի կետ 3.1/: Շեշտվում է նաև, որ «Պետության պարկան մարմինները՝ փվյալ դեպքում ոսփի-

կանությունը չի ապահովել Դիմողի ազատ նախընտրական քարոզչություն իրականացնելու իրավունքի իրացումը» /այսպեղ եւ հետագա տեքստում մեջբերումներն ըստ բնագրի/:

**Երկրորդ`** ըստ Դիմողի` «Թիվ 7 ընտրատարածքում մեծամասնական ընտրակարգով պարզամավորի թեկնածու Սամվել Ալեքսանյանը խախտել էր Ընտրական օրենսգրքի 18-րդ հոդվածի 8-րդ կետը այն է` նախընտրական քարոզչության սահմանված կարգը: Նրա անունից ընտրողներին գումար է բաժանվել եւ նա անձամբ ընտրողներին խոստացել է անվճար ծառայություններ մատուցել: Նանձնաժողովը պարտավոր էր դիմել դատարան Սամվել Ալեքսանյանի գրասցունը ուժը կորցրած ճանաչելու պահանջով, ինչը չի արել» /կետ 3.2/:

Երրորդ` «Թիվ 7 ընտրատարածքի բոլոր 35 տեղամասերում խախտվել է ընտրական օրենսգրքի 66-րդ հոդվածի 5-րդ մասի պահանջը» /կետ 3.3/:

Չորրորդ` «...ընտրությունների անցկացման, կազմակերպման եւ քվեարկության օրվա դրությամբ խախտվել էր նաեւ հավասար մրցակցային պայմաններում ընտրություններին մասնակցելու իր սահմանադրական իրավունքը համաձայն Սահմանադրության 4 հոդվածի» /կետ 3.4/:

**Վինգերորդ`** Դիմողը պնդում է, որ «...իր ընտրության իրավունքի խախտում է հանդիսանում նաեւ այն հանգամանքը, որ պետությունը` կրելով ընտրությունների անցկացման հավասարության պայմանը նաեւ «մեկ անձին մեկ ձայն» սկզբունքի շրջանակներում, չի ապահովել կրկնաքվեարկության բացառման իր պարտականությունը, ինչպես նաեւ ընդարձակ հնարավորություններ է ապահովել ոչ միայն կրկնաքվեարկության /ըստ էության` մեկ անձի կողմից մեկից ավելի անգամ քվեարկությանը մասնակցելը/ բացառումը, այլ նաեւ օրենքի խախտմամբ նման գործուն հնարավորություն է ընձեռել: Այս հանգամանքին մեծապես նպաստել է նաեւ ընտրողների կողմից ստորագրված ցուցակների հրապարակման ձեւական արգելքը» /կետ 3.5/:

Վեցերորդ` Դիմողը հայտարարում է, որ «Դիմողի վստահված անձանց կողմից տեղամասերում ընտրախախտումների բազմաթիվ դեպքեր են արձանագրվել» /կետ 3.6/:

Դիմողի բոլոր այլ փաստարկները, որոնք ներկայացված են դիմումի 3.3., 3.4., 3.5., 3.7. կետերում, ինչպես նաեւ դիմումի 6-րդ կետում բերված միջնորդությունն ամբողջությամբ կրկնում են 2012 թվականի մայիսի 6-ի ՏՏ Ազգային ժողովի համամասնական ընտրակարգով ընտրությունների արդյունքներով ՏՏ կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի 2012 թվականի մայիսի 13-ի թիվ 265-Ա որոշումը վիճարկելու վերաբերյալ սահմանադրական դատարանում քննության առնված դիմումի համարժեք կետերի բովանդակությունը:

Պատասխանողի գրավոր բացատրությունների առնչությամբ 2012թ. հունիսի 12-ին սահմանադրական դատարան ներկայացրած իր նկատառումներում դիմողը կրկին անդրա-

դառնալով իր հիմնական փաստարկներին՝ նաեւ գտնում է, որ **«...ԿԸՏ-ն իր գործողություններով Դիմողին գրկել է ՏՏ Վարչական դատարան դիմելու հնարավորությունից**, քանի որ ՏՏ Ընտրական օրենսգրքի 46-րդ հոդվածի 11-րդ կետը սահմանում է. «Թեկնածուի, կուսակցության (կուսակցությունների դաշինքի) ընտրական ցուցակի, ընտրական ցուցակում ընդգրկված թեկնածուի գրանցումն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին դիմում կարող է ներկայացվել մինչև քվեարկության օրը»: Դիմողը նաեւ վկայակոչելով ՏՏ ընտրական օրենսգրքի 18-րդ հոդվածի 8-րդ մասը՝ ուշադրություն է հրավիրում այն հանգամանքի վրա, որ թեկնածուի գրանցումն ուժը կորցրած ճանաչելու պահանջով դատարան դիմելու իրավունքը ՏՏ ընտրական օրենսգրքը «...տվել է միմիայն թեկնածուին գրանցած հանձնաժողովին»:

Դիմողը, 2012թ. հունիսի 29-ին ՏՏ սահմանադրական դատարան ներկայացրած իր նկատառումների շրջանակներում, գտնում է նաեւ, որ թեկնածուների կողմից եւ նրանց անունից ընտրողներին գումար բաժանելու ու անվճար ծառայություններ մատուցելու խոստումներ փախու՛ լրարվամիջոցների կողմից արձանագրված փաստերը փորձել են անտեսել Պատասխանողը, կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովը, ոստիկանությունը եւ դատախազությունը:

3. Պատասխանող կողմը գտնում է, որ թիվ 7 ընտրարարածքում քվեարկության արդյունքներով ընդունված որոշումն անվավեր ճանաչելու եւ իրեն որպես թիվ 7 ընտրարարածքում մեծամասնական ընտրակարգով ընտրված պարզամավոր ճանաչելու վերաբերյալ դիմողի պահանջն անհիմն է, քանի որ թիվ 7 ընտրարարածքում ՏՏ ԱԺ մեծամասնական ընտրակարգով ընտրությունների նախապարաստման եւ քվեարկության ընթացքում տեղի չեն ունեցել ՏՏ ընտրական օրենսգրքի այնպիսի խախտումներ, որոնք կարող էին հիմք հանդիսանալ հանձնաժողովի կողմից այլ որոշում կայացնելու համար:

Ի պատասխան թիվ 7 ընտրարարածքում Ազգային ժողովի մեծամասնական ընտրակարգով պարզամավոր ընտրվելու մասին թիվ 7 ընտրարարածքային ընտրական հանձնաժողովի 2012 թվականի մայիսի 11-ի թիվ 37-Ա որոշումն անվավեր ճանաչելու վերաբերյալ դիմողի պահանջին՝ պատասխանողը, հղում կատարելով ՏՏ ընտրական օրենսգրքի 74-րդ հոդվածի 2-րդ եւ 8-րդ մասերին, վկայակոչելով 11.05.2012թ. կազմված՝ ընտրարարածքում քվեարկության արդյունքների վերաբերյալ արձանագրության փվյալները, նշում է, որ թիվ 7 ընտրարարածքի թվով 35 ընտրատեղամասերից 24-ում առկա չեն գրառումներ քվեարկության օրը կատարված խախտումների մասին, իսկ թվով 11 տեղամասային ընտրական հանձնաժողովների գրանցամատյաններում առկա գրառումների ուսումնասիրման արդյունքում թիվ 7 ընտրարարածքային ընտրական հանձնաժողովը

11.05.2012թ. կայացրել է «2012 թվականի մայիսի 06-ի Նայասփանի Նանրապետության Ազգային ժողովի ընտրություններում թիվ 7 ընտրատարածքի փեղամասային ընտրական հանձնաժողովների գրացամապյաններում քվեարկության օրն արձանագրված խախտումների վերաբերյալ» թիվ 35-Ա որոշումը, որով հանձնաժողովը հանգել է եզրակացության, համաձայն որի՝ 2012 թվականի մայիսի 6-ի Նայասփանի Նանրապետության Ազգային ժողովի մեծամասնական ընտրակարգով ընտրություններում թիվ 7 ընտրատարածքում կատարված խախտումների վերաբերյալ գնահատականները որեւէ ազդեցություն չեն ունեցել քվեարկության արդյունքների վրա: Ընդ որում, նշված որոշումը վարչական կամ դատական կարգով չի բողոքարկվել եւ համարվում է ուժի մեջ մտնող իրավաչափ ակտ:

Ավելին, հանձնաժողովը 11.05.2012թ. կայացրել է «2012 թվականի մայիսի 6-ի Նայասփանի Նանրապետության Ազգային ժողովի ընտրությունների քվեարկության արդյունքներն ամփոփելու մասին» թիվ 36-Ա որոշումը, որով գրել է, որ 2012 թվականի մայիսի 6-ին թիվ 7 ընտրատարածքում Նայասփանի Նանրապետության Ազգային ժողովի մեծամասնական ընտրակարգով ընտրությունների նախապարաստման եւ քվեարկության ընթացքում փեղի չեն ունեցել ՆՆ ընտրական օրենսգրքի այնպիսի խախտումներ, որոնք կարող էին ազդել ընտրության արդյունքի վրա:

Պատասխանողը նշում է, որ դիմողը չի վկայակոչում փաստարկներ, որ ընտրատարածքում քվեարկության արդյունքների վերաբերյալ արձանագրությունը հակասում է ՆՆ ընտրական օրենսգրքի պահանջներին կամ ճշգրտորեն չի արտացոլում ընտրական փեղամասներում քվեարկության արդյունքների արձանագրությունների գումարային պարկերը: Թիվ 7 ընտրատարածքային ընտրական հանձնաժողովը, հիմք ընդունելով, ի թիվս այլնի, ընտրատարածքում քվեարկության արդյունքների վերաբերյալ արձանագրությունը, վերը նշված՝ 11.05.2012թ. թիվ 35-Ա եւ 36-Ա որոշումները, ինչպես նաեւ դատական գործեր չլինելու հանգամանքը, ընդունել է բացառապես իրավաչափ որոշում՝ Նայասփանի Նանրապետության Ազգային ժողովի մեծամասնական ընտրակարգով թիվ 7 ընտրատարածքում պարզամակոր ընտրվելու մասին:

Նախընտրական քարոզչությանը մի շարք պաշտոնապար անձանց մասնակցության առնչությամբ պատասխանողը, հղում կատարելով ՆՆ Սահմանադրության 2-րդ հոդվածի 2-րդ մասին, ՆՆ ընտրական օրենսգրքի 18-րդ հոդվածի 6-րդ մասի 1-ին կետին, 22-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետին, մեկնաբանելով ՆՆ ընտրական օրենսգրքի 18-րդ հոդվածի 6-րդ մասի 1-ին կետում «իրենց լիազորություններն իրականացնելիս» եւ ՆՆ ընտրական օրենսգրքի 22-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետում «պաշտոնեական լիազորություններն իրականացնելիս» բառակապակցությունները, գտնում է, որ քաղաքական պաշտոն

զբաղեցնող անձանց կողմից ընտրություններին մասնակցելը չի կարող որակվել որպես ՏՏ Սահմանադրության 2-րդ հոդվածին հակասող:

Անձը հաստատող փաստաթղթերի վրա դրվող դրոշմակնիքների առնչությամբ պատասխանողը նշում է, որ դրոշմակնիքի արագ անհետանալու փաստը չի կարող ազդեցություն ունենալ քվեարկության արդյունքների վրա, քանզի թանաքի կիրառումն ընդամենը լրացուցիչ, սակայն ոչ միակ միջոցն է կրկնակի քվեարկությունը բացառելու համար: Ավելին, վերը նշված փաստի վերաբերյալ ներկայացված դիմումը թիվ 7 ընտրատարածքային ընտրական հանձնաժողովը քննարկել է նույն օրը՝ 06.05.2012թ. եւ ընդունել թիվ 31-Ա որոշումը, որը ո՛չ վերադասության, ո՛չ դատական կարգով չի բողոքարկվել, ինչը նշանակում է, որ այն եւս հանդիսանում է իրավաչափ վարչական ակտ:

Ընտրողների կողմից ստորագրված ցուցակներին ծանոթանալու առնչությամբ պատասխանողը, հղում կատարելով ՏՏ ընտրական օրենսգրքի 33-րդ հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ կետին, նշում է, որ վստահված անձինք իրավունք ունեն ծանոթանալու ընտրողների կողմից ստորագրված ցուցակներին, դրանցից ինքնուրույն կատարել քաղվածքներ նաեւ քվեարկության արդյունքների վերահաշվարկի ժամանակ, մինչդեռ թիվ 7 ընտրատարածքի թվով 35 ընտրական տեղամասերից եւ ոչ մեկում ո՛չ համամասնական, ո՛չ մեծամասնական ընտրակարգով ներկայացված չէ քվեարկության արդյունքների վերահաշվարկի վերաբերյալ որեւէ դիմում, առկա չէ վերահաշվարկ կատարելու վերաբերյալ որեւէ մերժված կամ չընդունված դիմում, ինչը նշանակում է, որ ընտրողների կողմից ստորագրված ցուցակներին ծանոթանալու եւ դրանցից քաղվածքներ կատարելու իրավունքը լրիվ ծավալով չի իրացվել հենց դիմողի կողմից: Ավելին, թիվ 7 ընտրատարածքի թվով 35 տեղամասերից եւ ոչ մեկի առնչությամբ ներկայացված չէ նաեւ որեւէ դիմում ՏՏ ընտրական օրենսգրքի 46-րդ հոդվածի 9 եւ 10-րդ մասերով սահմանված նոր ինստիտուտի՝ տեղամասում քվեարկության արդյունքներն անվավեր ճանաչելու վերաբերյալ:

Դիմողի կողմից մատնանշված եւ դիմումի 1.4, 1.5, 1.6, 1.7, 1.10, 1.23, 1.24 ենթակետերում, 3.1 կետում, 3.1.1-3.1.10 ենթակետերում ներկայացված փաստերի առնչությամբ պատասխանողը նշում է, որ դրանց քննարկումը եւ լուծումն ընտրական հանձնաժողովների իրավասությունից դուրս են, քանի որ դրանք իրենց բնույթով քրեաիրավական հարաբերություններ են: Ավելին, նշված փաստերի վերաբերյալ դիմումներին իրավապահ մարմիններն արձագանքել են, սակայն հեղափոխում հեղափոխության մարմնի գործողությունների կամ որոշումների իրավաչափությունը ՏՏ քրեական դատավարության օրենսգրքով սահմանված կարգով դիմողի կողմից չի վիճարկվել:

Թիվ 7 ընտրատարածքային եւ ՏՏ կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովներին ներկայացված դիմումների եւ դրանց քննության արդյունքում կայացված որոշումների

վերաբերյալ դիմողի փաստարկների առնչությամբ /դիմումի 1.8, 1.9, 1.11-1.22, ինչպես նաև 3.2 կետի 3.2.1-3.2.7 ենթակետերը/ պատասխանողը նշում է, որ դրանք վերաբերում են թիվ 7 ընտրատարածքային ընտրական հանձնաժողովին ու կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովին ներկայացված դիմումներին և առնչվում են թիվ 7 ընտրատարածքում ՆՏ ԱԺ մեծամասնական ընտրակարգով պարզամավորի թեկնածու Ս. Ալեքսանյանի գրանցումն ուժը կորցրած ճանաչելու պահանջով և թիվ 190 դպրոցի փոփոխումն ու Մալաթիա-Սեբաստիա վարչական շրջանի ղեկավարին վարչական փոյժի ենթարկելու պահանջով թիվ 7 ընտրատարածքային ընտրական հանձնաժողովի կողմից դատարան դիմելու իր լիազորությունների կատարմանը: Ըստ պատասխանողի՝ նշված դիմումների վերաբերյալ թիվ 7 ընտրատարածքային ընտրական հանձնաժողովի համապատասխանաբար՝ թիվ 20-Ա և 21-Ա որոշումները վերադասության կարգով բողոքարկվել են ՆՏ կենտրոնական ընտրական հանձնաժողով, որն իր՝ 02.05.2012թ. թիվ 228-Ա և 229-Ա որոշումներով անվավեր է ճանաչել թիվ 7 ընտրատարածքային ընտրական հանձնաժողովի վերը նշված թիվ 20-Ա և 21-Ա որոշումները, իսկ դիմում-բողոքները մնացած մասով մերժել է: Ի կատարումն ՆՏ ԿԸՆ-ի 02.05.2012թ. նշված թիվ 228-Ա և 229-Ա որոշումների՝ թիվ 7 ընտրատարածքային ընտրական հանձնաժողովը 03.05.2012թ. ընդունել է համապատասխանաբար՝ թիվ 25-Ա և 26-Ա որոշումները, որոնք ևս բողոքարկվել են վերադասության կարգով, և որոնց կապակցությամբ ՆՏ կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովը 04.05.2012թ. և 05.05.2012թ. ընդունել է համապատասխանաբար թիվ 235-Ա և 244-Ա որոշումները:

Վերը նշվածի կապակցությամբ պատասխանողը, հղում կատարելով ՆՏ վարչական դատավարության օրենսգրքի 146-րդ հոդվածի 2-րդ մասին, նշում է, որ դիմողը հնարավորություն ուներ ՆՏ ԿԸՆ-ի 04.05.2012թ. և 05.05.2012թ. թիվ 235-Ա և 244-Ա որոշումները բողոքարկել ՆՏ վարչական դատարան՝ ընդհուպ մինչև քվեարկության հաջորդ օրը, ինչը չի կատարել, մինչդեռ, եթե դիմողն օգտվեր իրեն ընձեռված հնարավորությունից, ապա ՆՏ ընտրական օրենսգրքի 74-րդ հոդվածի 8-րդ մասի ուժով ընտրության արդյունքներն ամփոփելիս թիվ 7 ընտրատարածքային ընտրական հանձնաժողովը հիմք կընդուներ ոչ թե վերադաս ընտրական հանձնաժողովի, այլ դատական ակտով արտահայտված իրավական դիրքորոշումները: Պատասխանողը եզրակացնում է, որ «...դիմողի ներկայացրած փաստական հանգամանքերը չեն կարող ինքնուրույն գնահատման առարկա հանդիսանալ, քանզի դրանց վերաբերյալ արդեն իսկ առկա է չվիճարկված ակտ, որն իրավաչափ է, ուժի մեջ գտնվող է և այդ ակտով ներկայացված փաստական հանգամանքներին փոփոխել են իրավական գնահատականներ»:

4. Սահմանադրական դատարանն արձանագրում է, որ դիմումի եւ պարասխանող կողմի բացարթությունների ու դատարանի կողմից լրացուցիչ պահանջված նյութերի վերաբերյալ Դիմողի ներկայացրած նկարառումների ուսումնասիրությունը վկայում է, որ Դիմողը սահմանադրական դատարանում վիճարկելով Պարասխանողի 2012թ. մայիսի 11-ի թիվ 37-Ա որոշման իրավաչափությունը, ըստ էության գտնում է, որ այդ որոշումն անվավեր ճանաչելու արդյունքում պետք է անվավեր ճանաչել ոչ թե ընտրությունների արդյունքները, այլ իրեն ճանաչել ընտրված պարզամավոր:

«Սահմանադրական դատարանի մասին» ՏՏ օրենքի 74-րդ հոդվածի 14-րդ մասով սահմանված է, որ ընտրությունների արդյունքներով ընդունված որոշումների հետ կապված վեճերով եթե խնդիր է առաջադրվում անվավեր ճանաչել ընտրական հանձնաժողովի որոշումը, ապա անհրաժեշտ է հիմնավորել, որ պետք է ընդունվի **հետևյալ որոշումներից որեւէ մեկը.**

ա) անվավեր ճանաչել ընտրությունների արդյունքները,

բ) ընտրված ճանաչել համապարասխան թեկնածուին կամ կուսակցության (դաշինքի) ընտրական ցուցակում ընդգրկված համապարասխան թվով թեկնածուների,

գ) ընտրությունները ճանաչել չկայացած,

դ) նշանակել ընտրության երկրորդ փուլ:

Այդ որոշումները, բնականաբար, միաժամանակ ընդունվել չեն կարող, եւ դրանցից յուրաքանչյուրն իր կոնկրետ հիմնավորումն ու իրավական նախադրյալները պետք է ունենա: Չնայած այն բանին, որ Դիմողը միաժամանակ փորձում է փաստարկներ ներկայացնել նշված թե՛ ա) եւ թե՛ բ) կետերի վերաբերյալ, սակայն «Սահմանադրական դատարանի մասին» ՏՏ օրենքի 27-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 5-րդ կետի պահանջներին համապարասխան որոշակի է խնդրանքը՝ «...անվավեր ճանաչել թիվ 7 ընտրապարաձքային ընտրական հանձնաժողովի N37-Ա որոշումը եւ 2012թ. մայիսի 6-ի Նայասարանի Նանրապետության Ազգային ժողովի ընտրություններում թիվ 7 ընտրապարաձքում մեծամասնական ընտրակարգով պարզամավոր ընտրված ճանաչել Դիմողին»: Նման հարցադրումը ենթադրում է, որ վեճի առարկա կարող է լինել կամ քվեարկության արդյունքներով առավել ձայներ ստացած թեկնածուի՝ ընտրություններին մասնակցության օրինականությունը, կամ էլ նրա օգտին տրված ձայների հաշվարկման իրավաչափությունը: Դիմողը վերջինիս վերաբերյալ համապարասխան փաստարկներ չի ներկայացնում եւ հիմնական շեշտադրումը կատարում է առաջին հանգամանքի վրա՝ գտնելով, որ 2012թ. մայիսի 6-ին թիվ 7 ընտրապարաձքում մեծամասնական ընտրակարգով Ազգային ժողովի պարզամավորի ընտրությունների քվեաթերթիկներում անօրինական ձեռով շարունակել է մնալ պարզամավորի թեկնածու Սամվել Ալեքսանյանի անունը: Ներելաբար, Դիմողը, ըստ իր հարցադրումների

բնույթի, սահմանադրական դափարանում գործնականում բարձրացնում է պարզամալորի թեկնածուի գրանցման (դրա ուժը կորցրած ճանաչելու) ու քվեաթերթիկներում մնալու հետ կապված վեճ:

5. Սահմանադրական դափարանը գտնում է, որ Նայասարանի Նանրապետությունում առկա իրավակարգավորման շրջանակներում ընտրության արդյունքներով ընդունված որոշումների հետ կապված վեճերով սահմանադրական դափարանի լիազորությունների արդյունավետ իրականացումն ուղղակիորեն պայմանավորված է ընտրական գործընթացներում ներգրավված սուբյեկտների, ինչպես նաև հանրային իշխանության մարմինների գործունեության արդյունքներով՝ նրանց լիազորությունների եւ պարասխանապետության շրջանակներում: Մասնավորապես, այն հարցերով, որոնցով իրավասու են բացառապես հանրային իշխանության այլ մարմինները, ՆՏ սահմանադրական դափարանը կարող է ընտրական վեճի վերաբերյալ գործի մյուս փաստերի համակցությամբ գնահատել ընտրության արդյունքներով ընդունված որոշման իրավաչափությունը՝ նկատի առնելով այդ մարմինների կողմից իրենց լիազորությունների իրականացման արդյունքում ընդունված որոշումները կամ կատարված գործողությունները:

Միաժամանակ, սահմանադրական դափարության կարելուհազույն սկզբունքներից է գործերի ի պաշտոնե քննության պահանջը, որն ամրագրված է «Սահմանադրական դափարանի մասին» ՆՏ օրենքի 5 եւ 19-րդ հոդվածներում՝ **իր որոշակի սահմաններով հանդերձ**: Ընտրական վեճերին վերաբերող հատուկ վարույթում (հիշյալ օրենքի 74-րդ հոդված) այս սկզբունքի կիրառման հիմնական սահմանը, մի կողմից, ՆՏ սահմանադրական դափարանի կողմից որոշակի՝ համեմատաբար սեղմ ժամկետներում գործով ըստ էության որոշում կայացնելու իրական հնարավորությունն ու պարտականությունն է, մյուս կողմից՝ ՆՏ Սահմանադրության 5-րդ հոդվածի պահանջների կատարումը: Վերջինից բխում է, որ սահմանադրական դափարանն իրավասու չէ սպանձնել Սահմանադրությամբ կամ օրենքով այլ մարմիններին վերապահված լիազորություններ: Սահմանադրական այս պահանջը նկատի ունենալով՝ «Սահմանադրական դափարանի մասին» ՆՏ օրենքը որոշակի նախադրյալներ է սահմանում ընտրության արդյունքներով ընդունված որոշումների հետ կապված վեճերով արդյունավետ քննության համար, մասնավորապես՝ գործի վարույթը կասեցնելու (56-րդ հոդված) եւ այլ մարմիններին հանձնարարական փալու լիազորության իրականացման միջոցով (74-րդ հոդվածի 8-րդ մաս):

Վերոնշյալ հանգամանքները հաշվի առնելով, նկատի ունենալով նաև, որ դիմողը դատական կարգով իր իրավունքների պաշտպանությունից զրկված լինելը պայմանավորել է ՆՏ կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի գործողություններով, ՆՏ սահմանադրա-

կան դարարանը 2012թ. հունիսի 15-ին որոշել է կասեցնել սույն գործի վարույթը եւ պահանջել.

ա/ ՆՏ գլխավոր դարախազությունից՝ ՆՏ սահմանադրական դարարանին Կրեդենցիալություններ փրամադրել դիմող Ն. Փաշինյանի դիմումի 1.4, 1.5, 1.6, 1.7, 1.8, 1.9, 1.10 կետերում հիշարակված փաստերի վերաբերյալ իրավասու մարմինների կողմից՝ օրենքով սահմանված կարգով ձեռնարկված համապարասխան միջոցների եւ դրանց արդյունքների մասին,

բ/ ՆՏ վարչական դարարանից՝ ՆՏ սահմանադրական դարարան ներկայացնել 2012թ. մայիսի 6-ի ՆՏ Ազգային ժողովի ընտրությունների հետ կապված հայցադիմումների հիման վրա հարուցված ընտրական գործերով կայացված դարական ակտերը՝ ՆՏ ընտրական օրենսգրքի 46-րդ հոդվածի դրույթների գործնական կիրառման վիճակը հետազոտելու նպատակով,

գ/ ՆՏ կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովից՝ ՆՏ սահմանադրական դարարան ներկայացնել գրավոր բացատրություն՝ պարասխանողի գրավոր բացատրության կապակցությամբ դիմողի 2012թ. հունիսի 12-ին ՆՏ սահմանադրական դարարան մուտքագրված նկարառումների 1.2 կետի վերաբերյալ:

ՆՏ կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովն իր գրավոր բացատրությունը ներկայացրել է 18.06.2012թ. թիվ 01-586 գրությամբ, իսկ ՆՏ վարչական դարարանից 19.06.2012թ. թիվ ԴԴ-9-57172 գրությամբ ստացվել են 2012թ. մայիսի 6-ի ՆՏ Ազգային ժողովի ընտրությունների հետ կապված հայցադիմումներով ՆՏ վարչական դարարանի կայացրած թվով 23 դարական ակտերը: ՆՏ գլխավոր դարախազի 2012թ. հունիսի 21-ի թիվ 39-237-12 գրությամբ ստացվել են քննության առարկա դիմումի 1.4, 1.5, 1.6, 1.8, 1.9 եւ 1.10 կետերում նշված փաստերի քննարկման արդյունքներով կայացված որոշումների պարճենները: Միաժամանակ, ՆՏ գլխավոր դարախազության կողմից նշվել է, որ դիմումի 1.7 կետի վերաբերյալ հնարավոր կլինի Կրեդենցիալություն փրամադրել դիմումին կցված սկավառակը դիտելուց հետո: 22.06.2012թ. դիմումին կցված բոլոր թվով վեց էլեկտրոնային սկավառակները փրամադրվել են ՆՏ գլխավոր դարախազությանը, որոնց վերաբերյալ պարասխանն ստացվել է ՆՏ գլխավոր դարախազի թիվ 39-237-12 գրությամբ՝ 27.06.2012թ.:

Սահմանադրական դարարան մուտքագրված բոլոր նյութերն օրենքով սահմանված կարգով փրամադրվել են կողմերին: Դիմողը դրանց վերաբերյալ իր նկարառումներն է ներկայացրել սահմանադրական դարարան 2012թ. հունիսի 29-ին:

6. Դիմողի կողմից դիմումի 1.3-1.10 կետերում բերված փաստերը, ինչպես նաեւ 3.1 եւ 3.2 կետերում բերված փաստարկները հիմք են ծառայել թիվ 7 ընտրարարածքային

ընտրական հանձնաժողով համապատասխան բողոք ներկայացնելու եւ վերջինիս որոշումները վերադասության կարգով ՏՏ կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովում բողոքարկելու համար: Դրա մասին է վկայում դիմումի 1.11-1.22 կետերում բերված փեղեկավորությունը:

Արդյունքում՝ Դիմողը հանգում է այն եզրակացությանը, որ «Նանձնաժողովի եւ ԿԸՏ կատարած անօրինական եւ ի վնաս Դիմողի՝ Սահմանադրությամբ եւ Ընտրական օրենսգրքով ամրագրված իրավունքների գործողությունների հետեւանքով 2012թ. մայիսի 6-ին թիվ 7 ընտրապարաձքում մեծամասնական ընտրակարգով ԱԺ պարզամավորի ընտրությունների քվեաթերթիկներում շարունակել է մնալ պարզամավորի թեկնածու Սամվել Լիմինդրի Ալեքսանյանի անունը» /կետ 3.2.7/: Դիմողը հետեւություն է անում, որ՝ «Այսպիսով խեղաթյուրվել են թիվ 7 ընտրապարաձքում մեծամասնական ընտրակարգով ԱԺ ընտրությունների քվեարկության արդյունքները: Նենց այս խեղաթյուրման հիման վրա էլ Նանձնաժողովը հնարավորություն է ստացել կայացնելու, իր թիվ N37-Ա որոշումը՝ Սամվել Լիմինդրի Ալեքսանյանի 7 ընտրապարաձքում մեծամասնական ընտրակարգով ԱԺ պարզամավոր ընտրվելու մասին: Իսկ հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ թիվ 7 ընտրապարաձքում Սամվել Ալեքսանյանի օգտին քվեների քանակից հետո առավելագույն քվեների քանակը ստացել էր Դիմողը, ապա Սամվել Ալեքսանյանի թեկնածության գրանցումն ուժը կորցրած ճանաչվելու դեպքում այս ընտրապարաձքից մեծամասնական ընտրակարգով ընտրված պարզամավոր էր լինելու հենց Դիմողը»:

Գործի նյութերը վկայում են նաեւ, որ, ինչպես նշվեց, ՏՏ կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովը 02.05.2012թ. իր թիվ 228-Ա որոշմամբ՝ բավարարելով դիմողի ներկայացուցչի դիմում-բողոքը, անվավեր է ճանաչել ընտրապարաձքային ընտրական հանձնաժողովի թիվ 20-Ա որոշումը, իսկ թիվ 229-Ա որոշմամբ անվավեր է ճանաչել ընտրապարաձքային ընտրական հանձնաժողովի թիվ 21-Ա որոշումը: 2012թ. մայիսի 4-ին, ժամը 22.00-ին հրավիրված արտահերթ նիստում կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովը չի բավարարել դիմողի ներկայացուցչի դիմում-բողոքը՝ ընտրապարաձքային ընտրական հանձնաժողովի թիվ 25-Ա որոշման առնչությամբ, իր թիվ 235-Ա որոշմամբ այն ուժի մեջ թողնելով:

Դիմողը եւ նրա ներկայացուցիչները կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի հիշյալ որոշումը կամ գործողությունները /անգործությունը/ ՏՏ ընտրական օրենսգրքի 46-րդ հոդվածով սահմանված կարգով չեն բողոքարկել ՏՏ վարչական դատարան՝ պարզառաբանելով, որ այն ստացել են միայն 2012թ. մայիսի 8-ին եւ «ԿԸՏ-ն իր գործողություններով Դիմողին զրկել է ՏՏ Վարչական դատարան դիմելու հնարավորությունից»՝ վկայակոչելով ընտրական օրենսգրքի 46-րդ հոդվածի 11-րդ մասը եւ 18-րդ հոդվածի 8-րդ մասը:

Գործի նյութերը վկայում են, որ, **նախ՝** ՆՏ կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովը 2012թ. մայիսի 4-ին ստանալով դիմողի բողոքը, վերջինիս քննությունը կազմակերպել է թիվ 235-Ա որոշումը հրապարակել է նույն օրը գումարած նիստում, որին մասնակցել է նաև դիմողը: Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի կողմից ՆՏ սահմանադրական դատարան ներկայացված պաշտոնական բացատրությունից հետևում է, որ 2012թ. մայիսի 4-ի թիվ 235-Ա որոշումը նիստից անմիջապես հետո տեղակայվել է հանձնաժողովի համացանցային կայքում: Նամաձայն ՆՏ ընտրական օրենսգրքի 45-րդ հոդվածի 5-րդ մասի՝ «Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի ընդունած վարչական ակտն ուժի մեջ է մտնում նիստում հրապարակվելուց հետո՝ հանձնաժողովի համացանցային կայքում տեղադրելու պահից»: Պատասխանողի գրավոր բացատրության կապակցությամբ Դիմողի՝ 2012թ. հունիսի 12-ի ՆՏ սահմանադրական դատարան մուտքագրված նկարառումների 1.2 կետի վերաբերյալ ՆՏ կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի բացատրությունները, բերված փաստարկները, նիստի արձանագրության ուսումնասիրությունը վկայում են, որ հիմնավոր չէ Դիմողի պնդումն առ այն, որ «ԿԸՆ-ն իր գործողություններով Դիմողին զրկել է ՆՏ վարչական դատարան դիմելու հնարավորությունից»: Ուշադրության է արժանի նաև այն հանգամանքը, որ Դիմողը 29.06.2012թ. սահմանադրական դատարան ներկայացրած նկարառումների մեջ նշում է, որ «...ԿԸՆ-ի թիվ 235-Ա որոշումը 05.05.2012թ.-ի առավոտյան եւս պարբերաբար չի եղել: Իսկ նման որոշում պարբերաբար չի եղել ԿԸՆ կողմից թույլ տրված մեկ այլ ընթացակարգային խախտման պարտառով. նման որոշման նախագիծ ներկայացված չի եղել քվեարկության առիասարակ»: Սակայն 16.05.2012թ. սահմանադրական դատարան ներկայացրած դիմումի 1.22 կետում Դիմողը փաստում է. «ԿԸՆ քարտուղար Ա. Սմբարյանը ԿԸՆ-ի նիստի հաստատման է ներկայացրել որոշման նախագիծ՝ Դիմողի եւ նրա լիազոր ներկայացուցիչ Վահագն Նովակիմյանի՝ 2012թ. մայիսի 4-ի դիմում-բողոքը մերժելու վերաբերյալ: Մոտ մեկ ժամ տեսած քննարկումից հետո ԿԸՆ-ն քվեարկությամբ հաստատել է քննարկման սկզբում ներկայացված որոշման նախագիծը՝ կայացնելով թիվ N235-Ա որոշումը»,

Երկրորդ՝ դիմողը զրկված չի եղել անմիջականորեն վարչական դատարան դիմելու իրավունքից: Սահմանադրական դատարանը գտնում է, որ ՆՏ ընտրական օրենսգրքի 18-րդ հոդվածի 8-րդ մասին չի կարող տրվել այնպիսի մեկնաբանություն, ըստ որի՝ այդ իրավասությամբ օժտված է միայն թեկնածուին, կուսակցության, կուսակցությունների դաշինքի ընտրական ցուցակը գրանցած հանձնաժողովը: ՆՏ Սահմանադրության 18-րդ հոդվածն ամրագրել է, որ յուրաքանչյուր ոք ունի իր իրավունքների ու ազատությունների դատական պաշտպանության իրավունք: ՆՏ վարչական դատավարության օրենսգրքի 144-րդ հոդվածն իր հերթին սահմանում է, որ «Ընտրական գործերով վարչական դատարան կարող են դիմել

սույն օրենսգրքի 3-րդ հոդվածում նշված անձինք, ինչպես նաև Նայասարանի Նանրապետության ընտրական օրենսգրքով սահմանված դեպքերում՝ համապատասխան ընտրական հանձնաժողովը»։ Իսկ համաձայն հիշյալ 3-րդ հոդվածի՝ վարչական դատարան կարող է, մասնավորապես, դիմել յուրաքանչյուր ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձ, եթե համարում է, որ պետական կամ տեղական ինքնակառավարման մարմինների կամ դրանց պաշտոնատար անձանց վարչական ակտերով, գործողություններով կամ անգործությամբ խախտվել են կամ անմիջականորեն կարող են խախտվել նրա՝ Նայասարանի Նանրապետության Սահմանադրությամբ, միջազգային պայմանագրերով, օրենքներով եւ այլ իրավական ակտերով ամրագրված իրավունքները եւ ազատությունները։ Իսկ ՆՏ ընտրական օրենսգրքի 46-րդ հոդվածի 1-ին մասը սահմանում է, որ ընտրական հանձնաժողովի որոշումները, գործողությունները (անգործությունը) կարող է բողոքարկել **յուրաքանչյուր ոք**, եթե գտնում է, որ խախտվել կամ կարող է խախտվել իր սուբյեկտիվ ընտրական իրավունքը, ինչպես նաև վստահված անձը, եթե գտնում է, որ խախտվել են վստահված անձի կամ իր վստահորդի՝ ընտրական օրենսգրքով սահմանված իրավունքները։

2012թ. մայիսի 6-ի ՆՏ Ազգային ժողովի ընտրություններին առնչվող գործերով ՆՏ վարչական դատարանի ընդունած թվով 23 ակտերի ուսումնասիրությունը վկայում է, որ ձեւավորված դատական պրակտիկան նույնպես առաջնորդվել է ՆՏ Սահմանադրության եւ ՆՏ վարչական դատավարության օրենսգրքի հիշյալ նորմերի պահանջներով։

Սահմանադրական դատարանը, այդուհանդերձ, արձանագրում է նաև, որ ՆՏ ընտրական օրենսգրքում առավել հստակ պետք է շարադրվեն թեկնածուների իրավունքները՝ գրանցման հարցերով ՆՏ վարչական դատարան բողոք ներկայացնելու եւ իրենց պատիվ ընտրական իրավունքը պաշտպանելու առնչությամբ։ Միաժամանակ, օրենսդրորեն պետք է հստակ սահմանվի, որ, մասնավորապես, այն բողոքները, որոնք բերվում են ՆՏ ընտրական օրենսգրքի 18-րդ հոդվածի 7-րդ մասի հարկանիշներով ու հարկապես դրանց վերաբերյալ առկա են մամուլի հրապարակումներ, որոնք սահմանված կարգով չեն հերքվել, համապատասխան ընտրական հանձնաժողովները **պարտավոր են ի պաշտոնե քննության առնել** ու ընդունել պարճառաբանված որոշում՝ փարաձայնությունների հարցը օրենքի պահանջներին համապատասխան դարձնելով ՆՏ վարչական դատարանի քննության առարկա։ Նման հարցերի ի պաշտոնե քննարկման սկզբունքի օրենսդրորեն ամրագրումը բխում է նաև ՆՏ ընտրական օրենսգրքի 49-րդ հոդվածի 1-ին մասի եւ 50-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետի պահանջներից ու կարևոր երաշխիք է ընտրական գործընթացի նկատմամբ վստահության ամրապնդման տեսանկյունից։

7. Նկարի ունենալով այն հանգամանքը, որ դիմողը ՆՏ ընտրական օրենսգրքի նորմերի փարաբնույթ ընկալման արդյունքում, ինչպես նաև հաշվի առնելով «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՆՏ օրենքի 50-րդ հոդվածի 1-ին մասի «դ» ենթակետի իրավակարգավորումները, ՆՏ վարչական դատարանում դատական քննության առարկա չի դարձրել այն փաստերը, որոնք շարադրված են դիմումի 1.4-1.10 կետերում, և որոնք, դիմողի կարծիքով, բավարար հիմք էին թիվ 7 ընտրափարածքից պարզամավոր ընտրված թեկնածուի գրանցումն ուժը կորցրած ճանաչելու համար, ինչպես նաև ելնելով այն իրողությունից, որ ՆՏ վարչական դատավարության օրենսգրքը չի նախատեսել դատական հանձնարարականի ինստիտուտի կիրառման դատավարական ընթացակարգեր, ՆՏ սահմանադրական դատարանը, ինչպես նշվեց, ՆՏ գլխավոր դատախազությունից է պահանջել և ուսումնասիրել իրավասու մարմինների կողմից քննության առնված նյութերով բոլոր այն արդյունքները, որոնք առնչվում են դիմողի վկայակոչած փաստերին: Սահմանադրական դատարանը հարկապես նկարի է առել ՆՏ Սահմանադրության 103-րդ հոդվածի 4-րդ մասի 2-րդ կետի, ՆՏ քրեական օրենսգրքի 149 և 154.2-րդ հոդվածների, ՆՏ քրեական դատավարության օրենսգրքի 53 և 290-րդ հոդվածների, ինչպես նաև «Դատախազության մասին» ՆՏ օրենքի 25-րդ հոդվածի պահանջները: ՆՏ գլխավոր դատախազության կողմից պաշտոնապես ներկայացված նյութերի համաձայն՝ դիմումում առաջադրված խնդրանքին առնչվող բոլոր այն փաստերը, որոնք ներկայացնում է Դիմողը, օրենքով սահմանված կարգով սրացել են իրավական գնահատական, նախապարասրված նյութերով քրեական գործերի հարուցումը մերժվել է հանցակազմի կամ հանցադեպի բացակայության պարճառով, ընդունված որոշումների օրինականությունն ստուգվել է ՆՏ դատախազության կողմից, դրանք դատական կարգով չեն բողոքարկվել:

ՆՏ Սահմանադրությամբ և օրենքով սահմանված կարգով ընտրական վեճերի լուծման առկա իրավակարգավորումները նկարի ունենալով և հաշվի առնելով իրավասու մարմինների կողմից սահմանադրական դատարան սույն գործի շրջանակներում ներկայացված փորձակարկությունը՝ սահմանադրական դատարանը գտնում է, որ ընտրությունների արդյունքներով ընտրական հանձնաժողովի կողմից ընդունված որոշման շուրջ ծագած վեճի շրջանակներում թեկնածուների գրանցմանն առնչվող փաստերի գնահատման առնչությամբ սահմանադրական դատարանը պարտավոր է որպես ապացուցողական հիմք ընդունել ոչ թե առանձին կարծիքներ, հայտարարություններ կամ թեկնածուների անձնական հարկանիշներ, այլ ՆՏ վարչական դատավարության օրենսգրքով սահմանված կարգով փաստերի համակողմանի գնահատման արդյունքում ՆՏ վարչական դատարանի կողմից ընդունված վերջնական դատական ակտը կամ, դրա բացակայության

օբյեկտիվ հիմքերի առկայության պարագայում՝ իրավասու մարմինների կողմից փաստերին արված եւ օրենքով սահմանված կարգով ուժի մեջ մտնող իրավական գնահատականները, ինչպիսիք ՏՏ գլխավոր դատախազության կողմից ներկայացվել են ՏՏ սահմանադրական դատարան:

Սահմանադրական դատարանը նաեւ գտնում է, որ առկա է իրավակարգավորումների հետագա բարեփոխումների խնդիր: Սահմանադրական դատարանի իրավական դիրքորոշումը հանգում է նրան, որ բոլոր այն դեպքերում, երբ հարկապես վիճահարույց է դառնում, որ իրավասու մարմինների կողմից ժամանակին ու օրենքով սահմանված կարգով քննության առարկա չեն դարձել ՏՏ ընտրական օրենսգրքի 18-րդ հոդվածի 7-րդ մասի հարկանիշներով հանրային հնչեղություն ստացած փաստերը, ինչպես նաեւ օբյեկտիվ այլ հիմքերի առկայության պարագայում, երբ արվյալ հարցն իրավասու դատարանի կողմից իրավական գնահատական չի ստացել եւ ՏՏ սահմանադրական դատարանը գտնում է, որ իրավաչափորեն ծագել է դրա անհրաժեշտությունը, ՏՏ վարչական դատավարության եւ ՏՏ քրեական դատավարության օրենսգրքերում օրենսդրի կողմից պետք է համապատասխան դատավարական ընթացակարգեր սահմանվեն, որպեսզի նման հարցերն իրավասու դատարանների կողմից քննության առարկա դառնան ՏՏ սահմանադրական դատարանի դատական հանձնարարականի շրջանակներում: Դա համահունչ կլինի նաեւ «Սահմանադրական դատարանի մասին» ՏՏ օրենքի 73-րդ հոդվածի 2-րդ մասի, 74-րդ հոդվածի 8-րդ մասի եւ 56-րդ հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ կետի պահանջներին: Նայաստանի Նանրապետությունում ընտրական իրավունքի դատական պաշտպանության գործող համակարգի առանձնահատկությունները նկատի ունենալով (ինչին ՏՏ սահմանադրական դատարանը, մասնավորապես, անդրադարձել է 2012թ. մայիսի 31-ի ՍԴՌ-1028 որոշման մեջ)՝ նման ընթացակարգերի առկայությունը հնարավորություն կտա ոչ միայն էապես բարելավել ընտրական վեճերի լուծման արդյունավետությունը, այլեւ բարձրացնել իրավասու փորձեր մարմինների պատասխանատվությունը՝ իրենց լիազորությունների շրջանակներում ընտրական իրավունքի պաշտպանության օրենսդրական պահանջների կատարումը երաշխավորելու, ինչպես նաեւ ՏՏ ընտրական օրենսգրքի, մասնավորապես՝ 18-րդ հոդվածի 7-րդ մասի, պահանջների խախտմամբ ընտրական իրավունքի իրացումը բացառելու ուղղությամբ:

8. Սահմանադրական դատարանը դիմողի այն փաստարկների վերաբերյալ, որոնք ներկայացված են դիմումի 3.3., 3.4., 3.5., 3.7. կետերում, ինչպես նաեւ դիմումի 6-րդ կետում բերված միջնորդության առնչությամբ իր իրավական դիրքորոշումներն արտահայտել է 2012թ. մայիսի 31-ի ՍԴՌ-1028 որոշման մեջ: Այդ փաստարկները, սակայն, չեն կարող

դիպվել որպես Դիմողին ընտրված ճանաչելու պահանջի հիմք, քանի որ դրանցով առաջ է քաշվում այլ խնդիր՝ փորձ է արվում հիմնավորել ընտրությունների արդյունքներն ամբողջությամբ անվավեր ճանաչելու հանգամանքը: Այդուհանդերձ, հաշվի առնելով «Նայ ազգային կոնգրես» կուսակցությունների դաշինքի կողմից ՏՏ կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի 2012թ. մայիսի 13-ի՝ «Նայաստանի Նանրապետության Ազգային ժողովի համամասնական ընտրակարգով պարզամավորներ ընտրվելու մասին» N265-Ա որոշումը վիճարկելու վերաբերյալ» գործի շրջանակներում ներկայացված եւ սույն գործով Դիմողի ներկայացրած հիշյալ փաստերի ու փաստարկների նույնականությունը՝ սահմանադրական դատարանն արձանագրում է, որ ՍԴՈ-1028 որոշման մեջ արտահայտված իրավական դիրքորոշումներն ու իրավական գնահատականները հավասարապես վերաբերելի են նաեւ քննության առարկա սույն գործին:

Ելնելով գործի քննության արդյունքներից եւ ղեկավարվելով ՏՏ Սահմանադրության 100-րդ հոդվածի 3.1-րդ կետով, 102-րդ հոդվածով, «Սահմանադրական դատարանի մասին» ՏՏ օրենքի 63, 64 եւ 74-րդ հոդվածներով, Նայաստանի Նանրապետության սահմանադրական դատարանը **Ո Ր Ո Շ Ե Ց**:

1. «Թիվ 7 ընտրատարածքում Ազգային ժողովի մեծամասնական ընտրակարգով պարզամավոր ընտրվելու մասին» թիվ 7 ընտրատարածքային ընտրական հանձնաժողովի 2012 թվականի մայիսի 11-ի թիվ 37-Ա որոշումը թողնել ուժի մեջ:

2. Նայաստանի Նանրապետության Սահմանադրության 102-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն սույն որոշումը վերջնական է եւ ուժի մեջ է մտնում հրապարակման պահից:

ՆԱԽԱԳԱՏՈՂ

Գ. ՆԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

3 հուլիսի 2012 թվականի
ՍԴՈ- 1035